

OKRES BENEŠOV

Okres Benešov se rozkládá v jižní části Středočeského kraje. Na západě sousedí s okresem Příbram, na severu s okresy Praha-západ a Praha-východ, na východě s okresem Kutná Hora a Havlíčkův Brod (kraj Vysočina), na jihu pak s okresy Pelhřimov (kraj Vysočina) a Tábor (kraj Jihočeský).

Svojí rozlohou 1 475 km² zaujímá okres 13,4 % z rozlohy Středočeského kraje a je druhým největším okresem v kraji. Zemědělská půda tvoří 61,5 %, lesy 28 % z rozlohy okresu. Počtem obyvatel 96 tisíc (7,4 % obyvatel kraje) však patří k podprůměrným okresům a hustota zalidnění 65 obyvatel na km² je druhá nejnižší v kraji.

Od reformy veřejné správy z 1. ledna 2003 se okres člení na 3 správní obvody obcí s rozšířenou působností (Benešov, Vlašim, Votice) a 5 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (Benešov, Sázava, Týnec nad Sázavou, Vlašim, Votice).

V současné době náleží do okresu Benešov 114 obcí, z nichž 9 má statut města (Benešov – 16,5 tis. obyvatel, Vlašim, Týnec nad Sázavou, Votice, Bystřice, Sázava, Neveklov, Pyšely, Trhový Štěpánov) a 11 obcí bylo stanoveno městysem.

Povrch převážné části okresu tvoří Středočeská pahorkatina v povodí střední Vltavy a dolní Sázavy. Terén okresu je členitý, lesnatý, s mnoha rybníky. Nadmořská výška kolísá od 200 do 700 metrů nad mořem. Pro hornatost okresu je typický táhnoucí se hřeben s Českou Sibiří, Sedleckou kotlinou. Nejvyšším bodem okresu je vrch Mezivrata (713 m n.m.).

Část přirozených hranic okresu tvoří na severozápadě tok Vltavy až po Slapskou nádrž a z východní strany do Vltavy přitékající Sázava. Vybudováním Slapské přehrady na Vltavě a nádrže Švihov na Želivce změnila část těchto vodních toků zcela svůj charakter. Slapská vodní nádrž představuje nejen rezervoár užitkové vody, ale stala se jedním z nejvýznamnějších center hromadné i individuální rekreace ve Středních Čechách. Nádrž Švihov slouží jako zásobárna pitné vody.

Území okresu mělo dříve vysloveně zemědělský charakter. V současné době se stal důležitým odvětvím průmysl (potravinářství, strojírenství) a stavebnictví. K 31. 12. 2013 bylo v registru ekonomických subjektů zapsáno celkem 24 344 subjektů (7,7 % subjektů kraje). Podle převažující činnosti tvoří zemědělství a lesnictví 7 %, průmysl 12,9 %, stavebnictví 14,2 %, velkoobchod a maloobchod (vč. oprav a údržby motorových vozidel) 19,4 %.

K 31. 12. 2013 bylo v rámci okresu Benešov evidováno 3 658 dosažitelných uchazečů o zaměstnání (6 % dosažitelných uchazečů kraje). Podílem nezaměstnaných osob (tj. podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku), který činil 5,65 %, vykazoval okres Benešov čtvrtou nejnižší nezaměstnanost mezi okresy kraje. Tuto relativně příznivou situaci ovlivňuje mimo jiné rozvoj průmyslových zón, ale zejména dobrá dopravní dostupnost do Hlavního města Prahy. Okresem prochází dva velmi významné silniční tahy – dálnice D1 a z ní odbočující silnice I. třídy I/3 vedoucí do jižních Čech a Rakouska. Jihozápadní částí okresu prochází ještě silnice I/18. Nejvýznamnější železniční tratí na území okresu je trať 220 Praha - Benešov - Tábor - České Budějovice, která je součástí IV. tranzitního koridoru.

V roce 2013 bylo v okrese dokončeno 282 bytů (5,3 % dokončených bytů kraje) a zahájeno 327 bytů (8,5 % zahájených bytů kraje).

Benešovsko představuje jednu z nejzachovalejších oblastí po stránce přírodovědné. Rozmanitá krajina s vodními toky dává široké možnosti pro rekreaci, turistiku i návštěvy kulturních památek. V jižní části Benešovska se nachází chráněná krajinná oblast „Blaník“ o rozloze 40 km². Jejím účelem je chránit typ staré kulturní zemědělské krajiny. Ve vyvážené harmonické krajině dominují vrcholy Velký a Malý Blaník. Chráněná krajinná oblast je bohatá na historické a archeologické památky. Za přírodní rezervaci je vyhlášen například Podhrázský rybník u Bystřice – největší na okrese – kde hnízdí několik desítek druhů ptáků a je též vyhledávanou zastávkou tažných ptáků. Národní přírodní rezervace Ve Studeném, 2 km od města Sázavy, má zachovány porosty pralesovitěho charakteru. Hadce u Želivky je národní přírodní památka.

K nejvýznamnějším kulturním památkám se řadí romanticky přestavěný zámek Konopiště s anglickým parkem, který patří k nejnavštěvovanějším v Čechách. Dále se v okrese nachází gotický hrad Český Šternberk, barokní zámek Jemniště s anglickým parkem, Sázavský klášter (4. nejstarší klášter v Čechách), zámky Komorní Hrádek, Líšno, Vrchatovy Janovice nebo románský hrad v Týnci nad Sázavou.